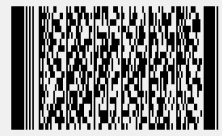

Čet, 14-9-2023, 20:56:48

Potpora

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda. Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

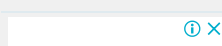

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

100 % prirodni načini

Isprobaj nove i kreativne recepte te podigni svoje kulinarske vještine novu ra

Vegeta

Saznajte

Poveznice

Davor Dijanović

(Geo)političke teme i mete

Iseljavanje mladih: Razgovor s prof. dr. sc. Tadam Jurićem Objavljeno: 31. kolovoza 2023.

3 komentara

Je li doista sve lako kad si mlad? (7./10.): Iseljavanje mladih: Razgovor s prof. dr. sc. Tadam Jurićem

Rijetko komu predstavlja zadovoljstvo, pa tako i mladim osobama, odlazak iz postojećega životnog okružja, ostavljanje dragih osoba, domovine, posebice ako je to dugotrajno ili – zauvijek. Mnogi o tome svjedoče kao o posljednjem odabiru, ako doista više nemaju drugog izbora, tj. ako su dugotrajno nezaposleni i jednostavno ne znaju kako drukčije preživjeti. Postoje i oni koji odlaze samo privremeno, radi bolje zarade, i planiraju se vratiti. Dakako, postoje i oni koji odlaze jer misle da će im drugdje općenito biti bolje, što je pitanje i današnje društveno-političke situacije.

U razgovoru s demografom prof. dr. sc. Tadam Jurićem doznajemo ključne razloge iseljavanja mladih i moguća rješenja za negativne demografske trendove.

Snažni valovi migracija iz Republike Hrvatske, pri čemu se mahom radi o mlađim ljudima, posljednjih desetak godina ponajviše završavaju u Njemačkoj. Što Vas je potaknulo na pisanje knjige o toj problematici?

Ako se iseli nekoliko stotina tisuća ljudi, a elite ne reagiraju, onda se svi trebamo zapitati što stoji iza toga. Motiva je bilo zaista više, a ovdje ću se ograničiti na tri. Prvi je što sam htio ispitati koji su zaista uzroci zbog kojih Hrvati odlaze jer mi se teza da ljudi odlaze iz materijalnih razloga nije poklapala s onim što sam spoznao razgovarajući s iseljenicima te prateći društveno-politička zbivanja u zemlji. Nadalje, iznenadilo me je da su političke elite cijelu 2016. i 2017. godinu negirale, relativizirale i banalizirale problem iseljavanja. A dobro se sjećamo da su mnoge vladajuće strukture kad su preuzimale vlast obećavale da će im borba za mlade i demografska problematika biti temeljna zadaća. Ja si njihova lutanja više ne znam drukčije objasniti nego da političke elite namjerno ne povlače prave poteze i mjere kako bi se iseljavanje smanjilo. Jer njima zapravo iseljavanje i ide u prilog. Odlaze oni koji su bili nezadovoljni i koji su željeli promjene. Ne odlaze oni koji dobro žive od trenutačnoga stanja (djeca elita, ortaci, rođaci...) koje su posložili po svojoj volji.

Koji su glavni uzroci iseljavanja?

S jedne strane nedostatak radnika u Njemačkoj, a s druge strane korupcija, klijentelizam i licemjerna politika hrvatskih političkih elita koje u iseljavanju vide sredstvo za rješavanje socijalnih problema i kritičara te dobivanje doznaka iz inozemstva. Pojačano iseljavanje smanjuje mogućnost pritiska građana na političke elite jer su oni koji odlaze najsposobniji za iniciranje promjena i najmotiviraniji za promjene.

Došli smo do nalaza da je glavni razlog suvremenoga iseljavanja Hrvata iz Hrvatske i etničkih hrvatskih krajeva Bosne i Hercegovine socijalna, pravna i ekonomska nesigurnost kao rezultat korupcije, zanemarivanja radnika i ortackoga upravljanja državom. Ukratko - nepravda, a ne samo i isključivo siromaštvo. Većina zapravo traži sigurnost i uređen sustav. Vidjeli smo i da iseljeni Hrvati, na žalost, Hrvatsku vide zemljom beznađa, a hrvatsko društvo društvom dekadencije.

Zašto se ponajviše mladi iseljavaju iz Republike Hrvatske?

Prvi je razlog politika izvlačenja mlade radne snage s periferije u centar Europske unije, drugi je korupcija kao glavni razlog suvremenoga iseljavanja iz Hrvatske, a treći to što poslodavci kapitalizam shvaćaju kao jednosmjerni proces stvaranja profita bez adekvatnog nagrađivanja radnika. Valja istaknuti i kriminalnu pretvorbu i privatizaciju zbog kojih je produktivnost hrvatskoga kolektiva tri puta manja od njemačkoga, pri čemu se ne misli na produktivnost pojedinačnog radnika. Naime, 40 posto radno aktivnog stanovništva u Hrvatskoj ne radi: ili je u prijevremenoj

HR kalendar

- 14. rujna 1932. ubijen Stipe Devčić
14. rujna 1970. umro Jerolim Miše
14. rujna 1992. – ratna zbivanja
14. rujna 1993. – ratna zbivanja
14. rujna 1994. – ratna zbivanja
15. rujna 1520. umro Ilija Crijević
15. rujna 1914. umro Franjo pl. Marković
15. rujna 1929. rođen Tomislav Marasović

Pretraži hkv.hr

Search bar with Google logo and search icon

Kontakti

KONTAKTI
Telefon Tajništva +385 (0)91/728-7044
Elektronička pošta Tajništva tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva urednistvo@hkv.hr

Snalaženje

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

[Odjava](#)

mirovini, radi na crno ili iznajmljuje. Budući da se plaće formiraju prema produktivnosti nacije, s takvom strukturom nije izgledno da će porasti. Stoga su migracije prije svega u funkciji kapitalizma i krupnoga kapitala.

Zašto se većina mladih iseljava baš u Njemačku?

Njemačka je Hrvatima zanimljiva iz najmanje pet razloga. Prvi je da je Njemačka preblizu, tj. ona je kao nekakav magnet kojem se teško oduprijeti. Drugi je činjenica da rijetko koji narod toliko cijeni Njemačku kao Hrvati. Treći je da i Nijemci cijene hrvatskoga radnika pa je velik broj naše rodbine i prijatelja ondje, dakle razgranate migrantske mreže... Četvrti je svojevrsni geopolitičko-kulturološki položaj Hrvatske, koja kao da je postala mala germanska kolonija, a Hrvati su u velikoj mjeri germanizirani... Konačno, peti razlog su i klasični privlačni elementi Njemačke: sigurno radno mjesto, veća primanja, siguran sociopolitički sustav.

Imate li spoznaje koliko su naši sunarodnjaci koji su se iselili u Njemačku zadovoljni životom u novoj državi, koliko su realizirali svoje planove?

Posebno je zanimljivo pogledati rezultate ocjene zadovoljstva svojim „novim životom“ u Njemačkoj, prema kojima je čak 79 posto ispitanika zadovoljno, a svega tri posto nezadovoljno, što potvrđuje i kontrolno pitanje, prema kojemu 65,2 posto iseljenika nije požalilo što se odselilo u Njemačku, a 80 posto tvrdi da su im se ispunila očekivanja u vezi s realizacijom posla u Njemačkoj. Pitanja koja provjeravaju emocionalne stavove pokazuje da se većina osjeća „generalno bolje“ nego u domovini, da nostalgija nije prevladavajuća emocija (kao što se inače u hrvatskom diskursu o migrantima često tvrdi), te da znatna većina osjeća kako u Njemačkoj više dobiva u subjektivnom i objektivnom smislu, nego što gubi u domovini.

Istraživanje pokazuje i da teza kako hrvatski iseljenici rade napornije u Njemačkoj nego u domovini ne stoji, kao i široko rasprostranjena predrasuda da se hrvatski iseljenici u Njemačkoj osjećaju otuđeno te da imaju izrazit osjećaj da su stranci. Kod ovih rezultata moguće je da je na djelu fenomen socijalno poželjnih odgovora, no ti nam pokazatelji svakako daju prve uvide u situaciju i treba ih ozbiljno shvatiti. Kod te interpretacije, naravno, moramo uzeti u obzir iz kojih okolnosti netko dolazi u Njemačku.

Ako je osoba radila za nekoga novopečenog hrvatskog „privatnika“ koji ju je prijavljivao na minimalac i držao u stalnoj neizvjesnosti, naravno da je za takvu osobu odlazak u Njemačku jednak odlasku u raj. Međutim, imamo i brojne slučajeve gdje visokoobrazovane osobe rade u Lidlu u Njemačkoj. A nesporna je činjenica da ako netko, tko je bio visokoobrazovan, napusti domovinu, a u Münchenu vozi taksi ili slaže police u Lidlu, nije nikakav dobitak za zemlju useljenja, ali je velik gubitak za zemlju iseljenja.

U emigraciji se sada stvara novi naraštaj iseljenika, no već i od prije postoje jake iseljeničke zajednice. Postoje li razlike među njima i kakva je njihova percepcija Hrvatske?

Ukratko, ja bih to ovako definirao: hrvatski iseljenici vole Hrvatsku, ali ne vole Hrvate. Dakle, frustrirani su vodstvom zemlje, inertnim ponašanjem većine stanovnika zemlje, uhljebima... dok svoj zavičaj vole te vole Hrvatsku kao ideju i kao zemlju. Prijašnje i današnje iseljavanje zapravo su usko povezani. Naime, upravo su razgranate hrvatske migrantske mreže iz prošlosti u Njemačkoj i tzv. „tradicija“ iseljavanja Hrvata u Njemačku velikim dijelom zaslužni za današnju situaciju. Tako danas čitav niz naselja u Hrvatskoj i BiH ima više osoba u Njemačkoj nego u domovini.

Danas u Njemačkoj živi više Hrvata, nego u Bosni i Hercegovini, u kojoj su konstitutivni narod. Obiteljska, rodbinska i druga posredništva pri iseljavanju imaju neupitno veliku ulogu u cijelom fenomenu, a u analizi ovoga fenomena često im se ne poklanja dovoljna pozornost. Također bitnu ulogu igra i samo migracijsko iskustvo u obitelji. Tko je imao iskustvo da mu je otac, brat itd. radio u Njemačkoj, vrlo često se danas odlučuje za isti put. No danas je situacija daleko složenija i dramatičnija u usporedbi s onom iz „gastarbajterske ere“ zbog iseljavanja kompletnih obitelji, gubljenja socijalnoga kapitala, gubljenja radne snage i iznimno velike prirodne depopulacije. Percepcija Hrvatske takva je da čak polovica (50,4 posto) novoiseljenih Hrvata ima negativan osobni stav prema Hrvatskoj, pa stoga većina i ne razmišlja o povratku u nekom kratkoročnom ili srednjoročnom razdoblju. S druge pak strane, brojni počinju doživljavati Njemačku svojom domovinom pa je tako postotak između svih stranaca koji uzimaju njemačko državljanstvo upravo među Hrvatima najviši.

Što Vaša istraživanja govore o mogućem povratku iseljenika?

Što se tiče pitanja povratka ili ostanaka, većina se sve do mirovine odlučuje za ostanak u Njemačkoj. Naše je istraživanje objavljeno u knjizi „Iseljavanje Hrvata u Njemačku. Gubimo li Hrvatsku?“, pokazalo da je njih čak 85 posto spremno na ostanak. Samo 15 posto razmišlja o povratku u nekom kratkoročnom ili srednjoročnom razdoblju, a 45 posto eventualno bi se moglo vratiti samo kada budu u mirovini. Za 40 posto ispitanika povratak ne dolazi ni u kojem slučaju u obzir. Sve to jasno pokazuje koji je razmjerni frustriranosti hrvatskoga iseljenika. Mogli bismo reći da je ovaj val iseljavanja zapravo osveta maloga čovjeka. Ljudi danas mogu otići, za razliku od prijašnjih vremena, i koriste se tom prilikom. Ne žele gledati kako im život propada služeći i radeći za one koji su se obogatili pljačkajući hrvatsku zemlju i naciju. Maloga se čovjeka konstantno omalovažavalo u hrvatskom društvu i sada na naplatu dolazi takav odnos prema vlastitom građaninu. Svojim istraživanjem dokazali smo da oni odlaskom žele kazniti političare. No, eto, ne htijući to, zapravo kažnjavaju sve nas koji ostajemo.

Koji su prema Vašem mišljenju ključni razlozi sve masovnijeg uvoza strane radne snage nakon liberalizacije Zakona o strancima?

Funkcija migracija gušenje je i snižavanje cijene rada. Hrvatska prati istu politiku koja je 60-ih u Njemačku dovela gastarbajtere. Njemačka se otvorila jeftinoj radnoj snazi kako bi ugušila pobunu sindikata radi većih plaća. Ista se agenda provodi danas u Hrvatskoj, a uskoro će i u BiH. Na taj se način i dalje potiče iseljavanje domicilne populacije i otvara prostor za tzv. supstituciju stanovništva.

Tvrdite da je posljednji popis stanovništva nerealan?

Osim što **izdvojeno** realnu sliku, prikriva i proces pretvaranja Hrvatske u useljeničku zemlju. Naše procjene pokazuju line stojičeka u Hrvatskoj živjeti 30 posto stranaca. Kontinentalna Hrvatska sve će više pusijeti, a svaki drugi Hrvat živjet će u Zagrebu. Zbog takve neravnomjerne raspodjele pučanstva tri četvrtine Hrvatske bit će gospodarski, biološki i kulturno 'spaljena zemlja'.

Apsurd je u tome što smo svoje mlade potjerali iz zemlje kako bismo se otvorili tzv. jeftinoj radnoj snazi iz Azije i Afrike. Ovdje je važno naglasiti da je takva radna snaga najskuplja jer je, prema recentnim njemačkim studijama, trošak njihove integracije mnogo veći od koristi za društvo.

No je li uopće moguće riješiti problem nedostatka radne snage bez stranih radnika?

Male nacije ne mogu se poigravati nacionalnim identitetom u globaliziranom svijetu niti mogu od jezgre EU-a očekivati zaštitu svoga nacionalnog identiteta. Svi procesi usmjereni su u pretvaranje hrvatskoga etničkog identiteta u (zapadni) građanski koncept nacije i asimilaciju Hrvata u vlastitoj zemlji – u neku vrstu samokolonizirajuće kolonije EU-a. Hrvati nisu brojčano veliki i kulturno dominantni da bi doseljenike mogli tek tako asimilirati. K tome, u Hrvatskoj ne postoje strategija ili razrađeni koncepti integracije. Umjesto neselektivnog useljavanja pod pritiskom poslodavaca i *big bussines* tvrtki za posredovanje radnika Hrvatska bi trebala razviti koncept manje imigranata koje je moguće bolje integrirati – s više stambenih i školskih resursa. Iznimno je važno naglasiti da su migracije legitimna i razumljiva pojava jer svaki čovjek ima pravo tražiti bolji život, ali migracije, osim što su legitimne, moraju biti i legalne.

Je li moguće promijeniti negativne demografske trendove? Što predlažete kao rješenje?

Kako bi se trendovi promijenili, najprije je potrebno shvatiti da su migracije rezultat lošeg upravljanja Hrvatskom, one nisu nikakva nužnost. Iako političke elite uvijek naglašavaju da je sasvim normalno da se ulaskom u EU građani više kreću i iseljavaju, to nije točno. Iz Njemačke, Francuske i Velike Britanije iselilo se samo jedan posto radnika, a iz Hrvatske se iselilo 18 posto od ulaska u EU. Ni jedna članica EU-a nije imala u sedam godina gubitak od 10 posto populacije kao Hrvatska. Što se tiče mjera, potreban je cijeli paket koordiniranih mjera.

Međutim, problem je u tome što one daju rezultate tek nakon jednog desetljeća, zbog čega ni jedna vlast nije zainteresirana za njihovu provedbu jer se ne mogu brzo kapitalizirati na izborima. Stoga se treba fokusirati na mjere koje najbrže mogu donijeti rezultate. Prema mojemu mišljenju, to su dvije mjere – univerzalni dječji doplatak na razini cijele države i rad na daljinu. Stvari su vrlo jasne: treba poticati ponašanje koje će donijeti demografsku revitalizaciju. Dječji doplatak morao bi biti dvjesto eura po djetetu. A da sredstva zaista postoje, samo se pogrešno usmjeravaju, svjedoči naš izračun da smo za svako rođeno dijete u Hrvatskoj od 2000. do danas mogli dati sto tisuća kuna koliko smo novca uložili u brodogradilišta koja su propala.

Rad na daljinu smanjio bi potrebu mladih za životom u velikim gradskim središtima da bi povećali izgleda za napredak u karijeri te omogućio povratak dijela iseljenika sa Zapada, a u slučaju nastavka potencijalnih novih pandemija i terorističkih napada život u provinciji mogao bi postati čak i nužda. Tako bi i naši radnici koji su zaposleni na Zapadu mogli raditi iz Hrvatske. Mjere bi se provodile u sklopu kolektivnog ugovora zaposlenika u javnom sektoru, a njihovom realizacijom Hrvatska bi se u EU-u mogla pozicionirati kao okretno gospodarstvo i društvo prilagodljivo novim izazovima. Tako bismo mogli postati uzor i ostalim članicama EU-a.

Razgovarao: Davor Dijanović

Tekst je dio niza „Je li doista sve lako kad si mlad?“, a objavljen je na Portalu HKV-a u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2023. godini Agencije za elektroničke medije. Prenošenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano

Je li doista sve lako kad si mlad? (1./10.): Suficit i deficit na tržištu rada

Je li doista sve lako kad si mlad? (2./10.): Suficit i deficit na tržištu rada (2.)

Je li doista sve lako kad si mlad (3./10.): Kako pronaći (prvi) posao

Je li doista sve lako kad si mlad? (4./10.): Odgađanje ulaska u brak – trend?

Je li doista sve lako kad si mlad? (5./10.): Odgađanje ulaska u brak - trend? Razgovor s Lukom Drnićem

Je li doista sve lako kad si mlad? (6./10.): Iseljavanje mladih: Razgovor s prof. dr. sc. Antom Čuvalom

Je li doista sve lako kad si mlad? (8./10.): Iseljavanje mladih: Razgovor s Domagojem Dalbellom

Je li doista sve lako kad si mlad? (9./10.): Integracija mladih u društvo i društveni aktivizam: Razgovor s Markom Paradžikom

Je li doista sve lako kad si mlad? (10./10.): Zaključci i perspektive – rekapitulacija projekta